

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР
на тему:

**«Типологічні особливості формування архітектурного середовища
студентських кампусів (на прикладі кампусу для студентів Харківського
національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова у м.
Харкові)»**

Здобувачка: Алещенко Д.О.
Науковий керівник: доктор архітектури,
професор, Ковальська Г.Л.

Київ 2026

01. Приближенное к изучению стана   Морфологический анализ   02.

01. **Стандартный кампус**   02. **Гибридный кампус**   03. **Ad Hoc кампус**

01. Зовнішні фактори 02. Внутрішні фактори 03. Модель кампусу 04. Концепційна концепція 05. Лінійно-основний розвиток 06. Блочна структура 07. Нерівна структура

Контракційна концентрація Лінійно-осьовий розомток Власна структура Негативна структура

01

Актуальність теми

В умовах повномасштабної війни та масштабних міграційних процесів в Україні різко зросла кількість студентів-ВПО, що загостило дефіцит місць для проживання. Оскільки існуючий житловий фонд є застарілим і не відповідає сучасним вимогам, виникає гостра потреба у створенні безпечних, інклюзивних та багатофункціональних кампусів. Такий формат інтегрує житлові, навчальні й рекреаційні простори, забезпечуючи комфортні умови для адаптації, соціалізації та всебічного розвитку студентської молоді.

02

Мета дослідження

Виявленні типологічних особливостей формування архітектурного середовища студентських кампусів, встановленні основних принципів і підходів до проєктування комфортного та сприятливого для соціальної взаємодії середовища університетських містечок.

03

Об'єкт дослідження

Студентські кампуси

04

Предмет дослідження

Типологічні особливості формування архітектурного середовища студентських кампусів (на прикладі кампусу для студентів ХНУМГ в м. Харків)

05

Завдання дослідження

- Оцінити існуючий стан та типологічні особливості студентських кампусів та гуртожитків в Україні.
- Проаналізувати досвід проєктування студентського житла та їхнього інтегрування у студентські кампуси.
- Обрати методи дослідження для вивчення типології та архітектурного середовища студентських кампусів.

06

Наукова новизна

- Поглиблено знання про типологічні особливості, принципи і підходи до проєктування комфортного та сприятливого для соціальної взаємодії середовища університетських містечок
- Удосконалено рекомендації стосовно інноваційних архітектурних рішень, які відповідають потребам сучасних студентів та сприяють їх культурному розвитку.
- Отримали подальший розвиток пропозиції щодо дизайну архітектурного середовища студентських кампусів.

Структура атестаційної роботи

РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТУВАННЯ КАМПУСІВ

- 1.1. Теоретичні передумови та типологічні підходи до формування студентських комплексів
- 1.2. Український і світовий досвід проєктування студентських кампусів
- 1.3. Фактори та умови формування студентських кампусів

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КАМПУСІВ

- 2.1. Методика дослідження студентських кампусів
- 2.2. Принципи та типологічні особливості формування студентських кампусів
- 2.3. Прийоми формотворення комплексів для студентів

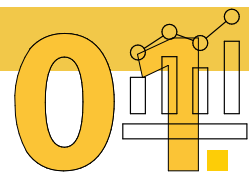
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНІ РІШЕННЯ НА ПРИКЛАДІ КАМПУСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

- 3.1. Містобудівне обґрунтування та рішення генерального плану
- 3.2. Функціонально-планувальне рішення комплексу для студентів
- 3.3. Вирішення екстер'єру та інтер'єрів спортивно-оздоровчої зони

РОЗДІЛ 1.

ДОСВІД ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТУВАННЯ КАМПУСІВ

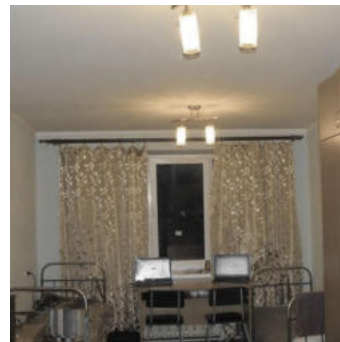

1.1. Теоретичні передумови та типологічні підходи до формування

Проблематика існуючого стану

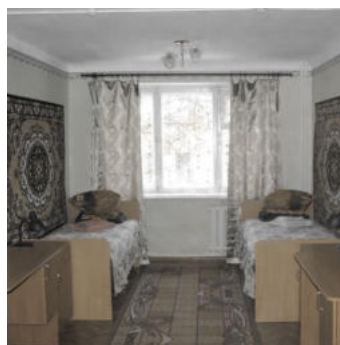
типові фасади 60-90-х років

дефіцит просторів для навчання та відпочинку

нестача рекреаційних просторів

низька якість житлових кімнат

монотонна забудова

слабка інтеграція пішохідних зв'язків

Ключові проблеми

ізолюваність житлових функцій

відсутність спільних просторів

моральне та фізичне застаріння

слабкі пішохідні зв'язки

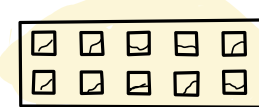

низький рівень озеленення

Характерні риси старої моделі

ізолювана забудова

монотонність і типізація

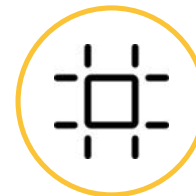
відсутність громад. просторів

Морфологічні ознаки

Організація землекористування

Характер розміщення функцій та співвідношення забудови і відкритих просторів

Компактність

Рівень щільності забудови та концентрації основних функцій, що характеризує просторову близькість

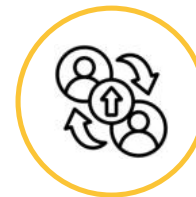
Зв'язність

Ступінь фізичної та візуальної пов'язаності між елементами кампусу

Конфігурація

Загальна просторова форма та планувальна структура композиції кампусу, що визначає характер геометричної організації

Життя в кампусі

Якість середовища, що створює умови для взаємодії, відпочинку, дозвілля та комунікації

Рівень озеленення

Ступінь інтеграції природних елементів та екологічна стійкість у структурі кампусу

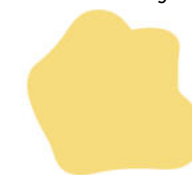
змішаний кампус

зонований кампус

сателіт кампус

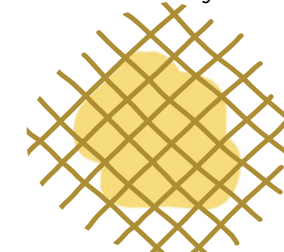
щільний кампус

ядерний кампус

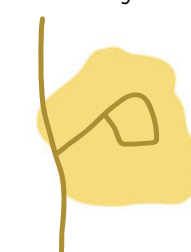
розсіяний кампус

інтегрований кампус

з'єднаний кампус

ізолюваний кампус

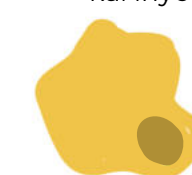
структурований кампус

гібридний кампус

ad hoc кампус

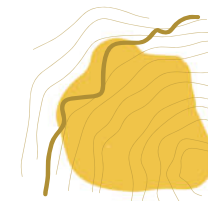
інтегрований кампус

резидентський кампус

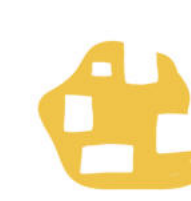
транзитний кампус

мальовничий кампус

зелений кампус

урбанізований кампус

1.2. Український і світовий досвід проєктування студентських кампусів

Структурований кампус

чітка планувальна структура, ієрархія просторів, контрольована композиція

Гібридний кампус

чітка планувальна структура, ієрархія просторів, контрольована композиція

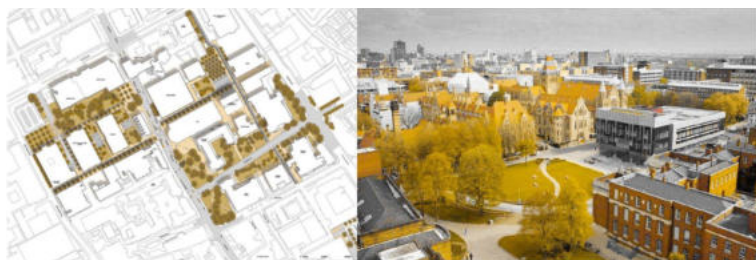
Ad Hoc кампус

хаотичний розвиток, відсутність єдиної структури, фрагментарність середовища

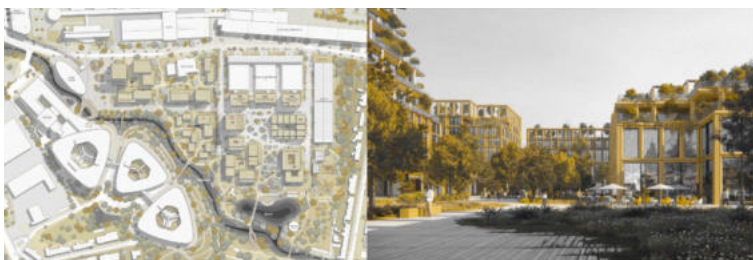
Щільний кампус

компактна структура, висока щільність, мінімальні відстані

Кампус Манчестерського університету
Манчестер, Велика Британія.
John McAslan + Partners, 2009

HE:AL Campus
Еш-сюр-Альзетт, Люксембург
EFFEKT, 2023

Колегіум УКУ,
Львів, Україна;
Behnisch Architekten, 2012-2017

Ядровий кампус

виражений центр, радіальна організація, функціональне ядро

Singapore University of Technology and Design (SUTD)
Сінгапур, Сінгапур
Sasaki, 2010

Кампус University of Twente (UT) в Kennispark twente,
Енсхеде, Нідерланди,
karres brands, 2020

Кампус Virchow Charité
Берлін, Німеччина
C.F. Møller Architects, 2020

Розсіяний кампус

децентралізована структура, фрагментарність, адаптація до середовища

Кампус коледжу Клермонт МакКенна
Клермонт, США,
2020

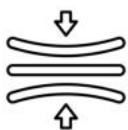
Каліфорнійський університет
Берклі, Каліфорнія
Sasaki, 2021

Східний кампус Йорк-Геслінгтон
Йорк, Велика Британія
BDP, 2010

Результат

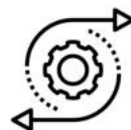
гнучкість

+

взаємодія

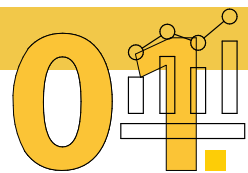
+

структурованість

гібридна модель

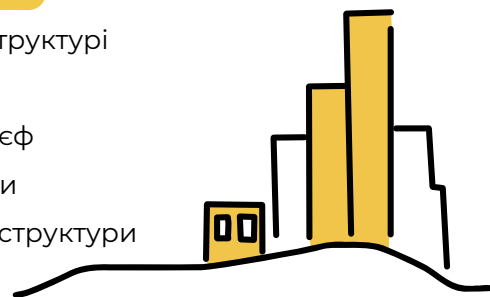
1.3. Фактори і умови формування студентських кампусів

Зовнішні фактори:

01. Містобудівний фактор

- ✂ розташування в структурі міста
- ✂ ландшафт та рельєф
- ✂ щільність забудови
- ✂ доступність інфраструктури

02. Транспортно-комунікаційний фактор

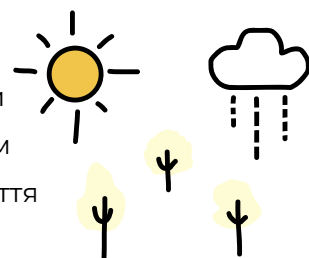
- ✂ транспортна доступність
- ✂ пішохідні та велосипедні зв'язки
- ✂ громадський транспорт
- ✂ інтеграція з міською мережею

03. Екологічний фактор

- ✂ природно-кліматичні умови
- ✂ інсоляція та вітровий режим
- ✂ озеленення та біорізноманіття
- ✂ енергоефективність

04. Економічний фактор

- ✂ вартість будівництва
- ✂ озеленення
- ✂ енергоефективність
- ✂ ефективність території

05. Демографічний фактор

- ✂ чисельність студентів
- ✂ структура користувачів
- ✂ перспективи розвитку
- ✂ зміна потреб у часі

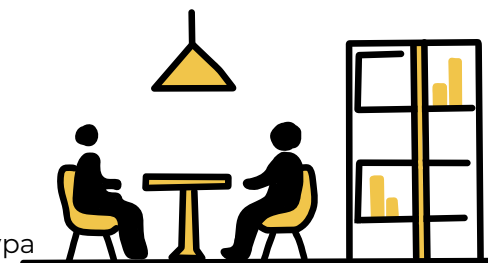

Внутрішні фактори:

01. Функціональний фактор

- ✂ взаємозв'язок зон
- ✂ відповідність процесам
- ✂ забезпечення функцій
- ✂ обслуговуюча інфраструктура

02. Соціально-психологічний фактор

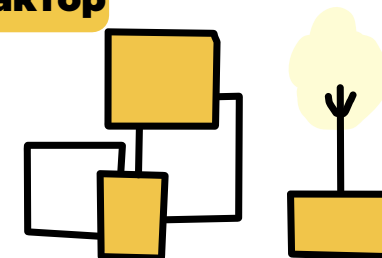
- ✂ потреби студентів
- ✂ соціальна взаємодія
- ✂ комфорт та безпека
- ✂ ментального здоров'я

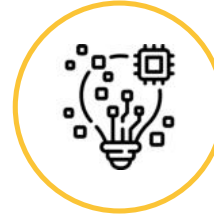
03. Композиційно-просторовий фактор

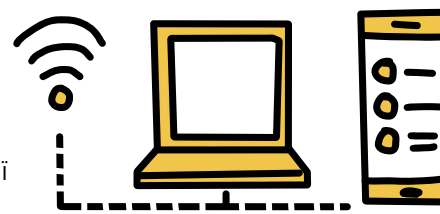
- ✂ архітектурний образ
- ✂ просторова організація
- ✂ ієрархія просторів
- ✂ гармонія середовища

04. Інноваційно-технологічний фактор

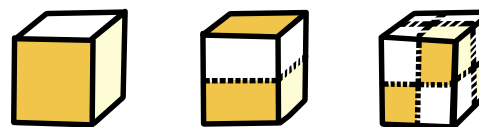
- ✂ цифрові технології
- ✂ сучасні формати навчання
- ✂ інноваційні рішення
- ✂ енергозберігаючі технології

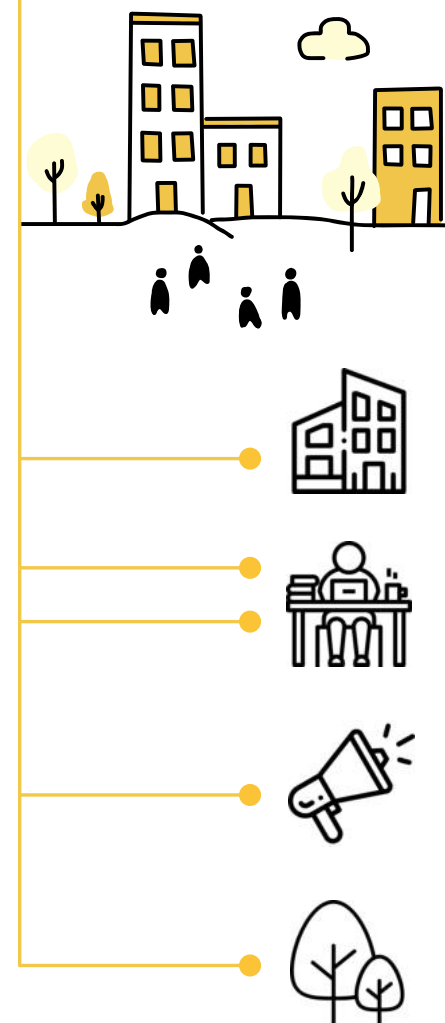
05. Фактор гнучкості та адаптивності

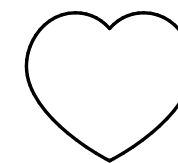
- ✂ трансформовані простори
- ✂ модульні рішення
- ✂ можливість розширення
- ✂ адаптація до змін

Модель кампусу

Результат

комфортне та безпечне середовище для студентів

РОЗДІЛ 2.

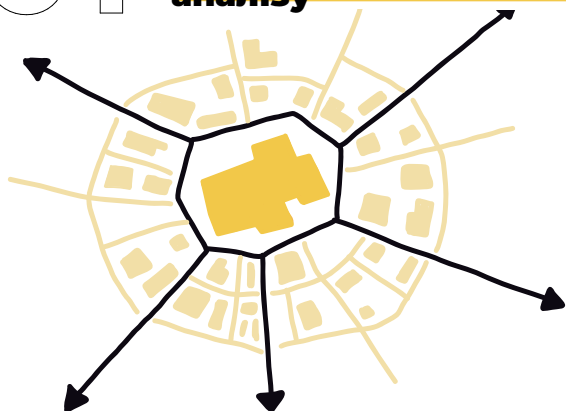
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КАМПУСІВ

02.

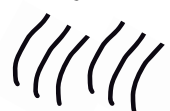
2.1. Методика дослідження студентських кампусів

01

Метод контекстуального аналізу

містобудівна
ситуація

матеріальна
культура

соціальний
контекст

клімат і
рельєф

04

Метод композиційного дослідження

силует
кампусу

матеріальність
фасадів

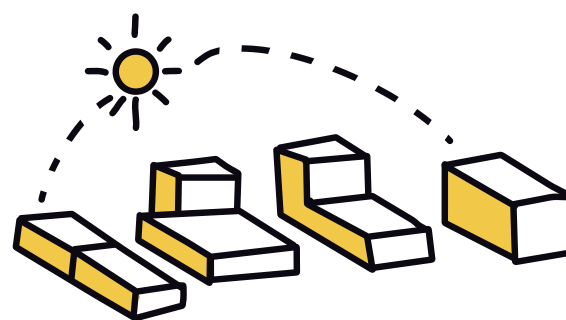
масштаб і
ритм

внутр./зовн.
простір

02

Метод графічного моделювання

концептуальні
схеми

об'ємне
моделювання

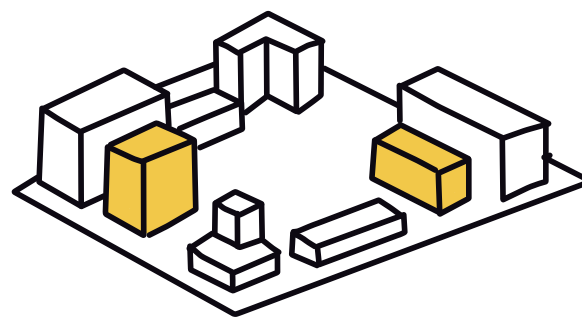
типізовані
модулі

синтез
моделі

05

Метод архітектурної типології

класифікація
типів

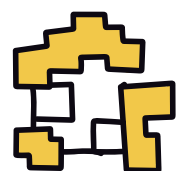

типологічні
одиниці

гнучкість
рішення

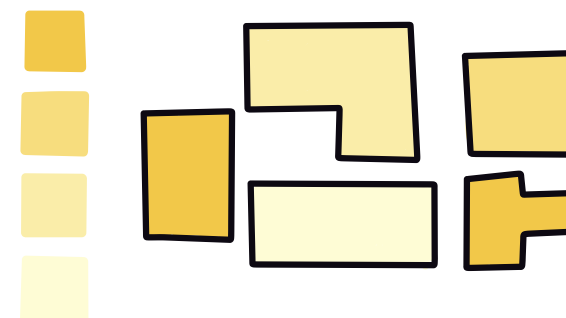

авторська
модель

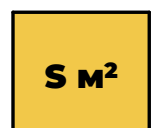

03

Метод функціонал.-простор. аналізу

зонування
території

шлях
студента

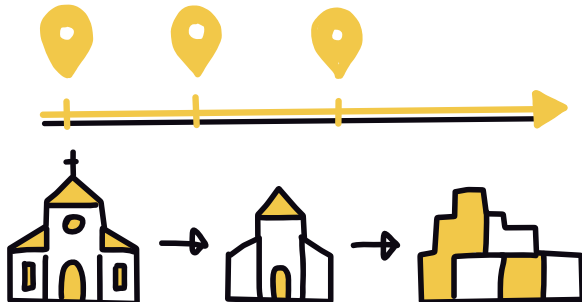
розрахунок
площ

інклюзивне
середовище

06

Метод історичного порівняння

генезис
кампусу

радянські vs
сучасні

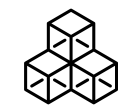
адаптація світового
досвіду

прогноз
наступників

Результат

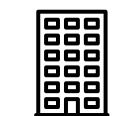
об'ємна
модель

кампус частина
міської
структури

потенціал
сталого
розвитку

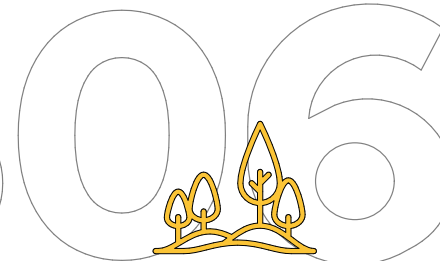
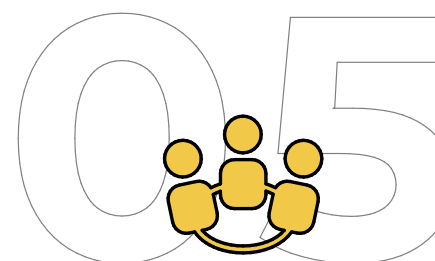
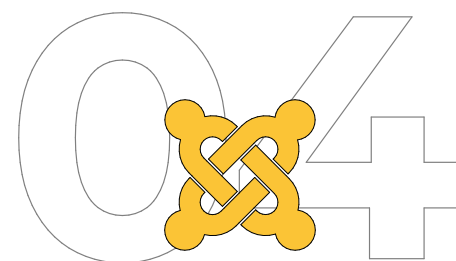
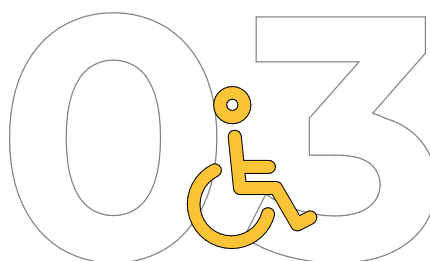
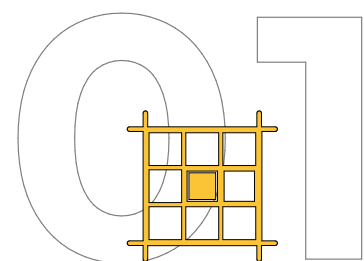

цілісний арх
образ

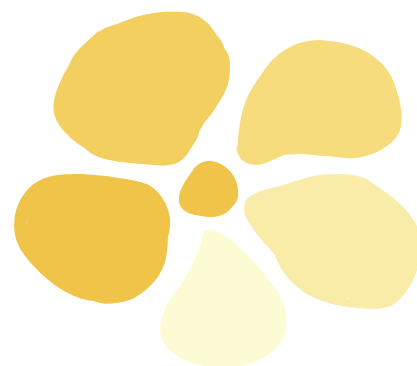
02.

2.2. Принципи та типологічні особливості формування студентських кампусів

Принцип функціонально-просторове зонування

Рациональний поділ території на функціональні зони відповідно до характеру діяльності

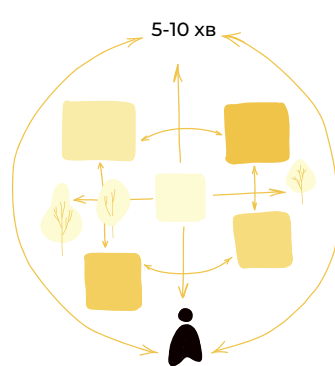

Логічна структура та баланс функцій

- ⌘ освітня
- ⌘ житлова
- ⌘ бізнесова
- ⌘ дозвілева
- ⌘ інфраструктурна

Принцип компактності і пішохідної доступності

Основні об'єкти розташовані в межах 5-10 хвилин пішої доступності

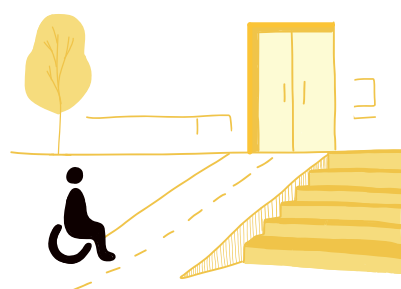

Комфортне пересування та щоденна активність

- ⌘ короткі дистанції між зонами
- ⌘ пішохідний пріоритет
- ⌘ активне цілодобове середовище

Принцип безбар'єрності і інклюзивності середовища

Забезпечення рівного доступу до всіх ресурсів кампусу для кожного користувача

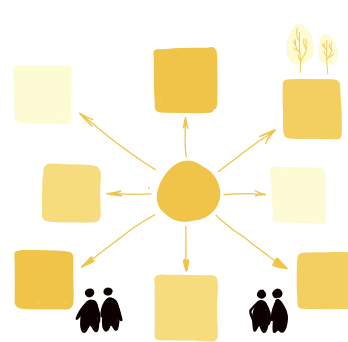

Рівні можливості для всіх студентів

- ⌘ безбар'єрні маршрути
- ⌘ пандуси, ліфти, широкі проходи
- ⌘ універсальний дизайн
- ⌘ зрозуміла навігація

Принцип структурованої організації кампусу

Кластерна організація простору з чіткою ієрархією та єдиним композиційним ядром

Упорядкована структура та легка навігація

- ⌘ функціональні кластери
- ⌘ ядро кампусу
- ⌘ чітка ієрархія просторів
- ⌘ система зв'язків між зонами

Принцип соціальної синергії та комунікації

Створення просторів для спілкування, обміну ідеями та спільної діяльності

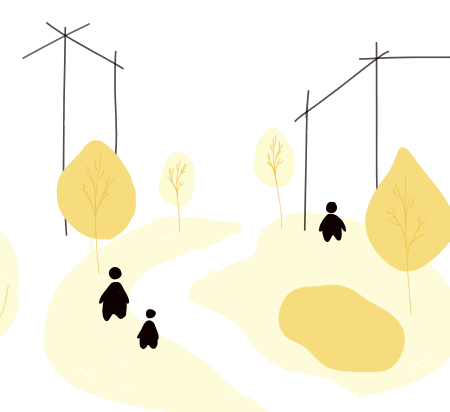

Стимулювання взаємодії та формування спільноти

- ⌘ громадські площі та двори
- ⌘ коворкінги, хаби, холи
- ⌘ неформальні місця зустрічей

Принцип інтеграції природного середовища

Гармонійне поєднання забудови з природним ландшафтом та насадженнями

Комфорт, здоров'я та екологічна стійкість

- ⌘ зелені зони та внутрішні двори
- ⌘ водойми, природний рельєф
- ⌘ відкриті простори для навчання

Результат

цілісне, зрозуміле та комфортне середовище

ефективне використання території та ресурсів

сталий розвиток та екологічність

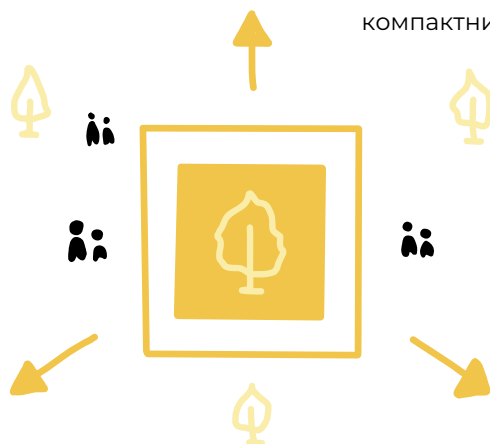

добробут і комфорт для кожного

2.3. Прийоми формотворення комплексів для студентів

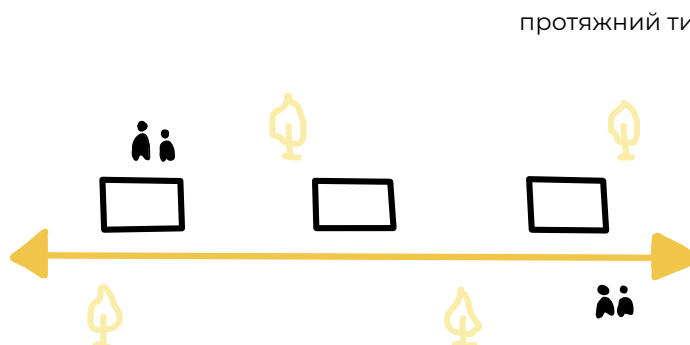
Композиційна концентрація

компактний тип

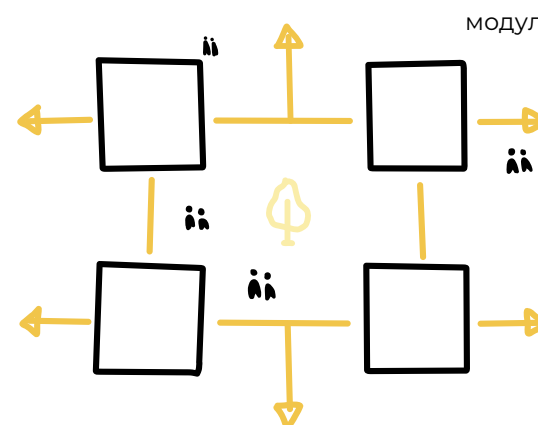
Лінійно-осьовий розвиток

протяжний тип

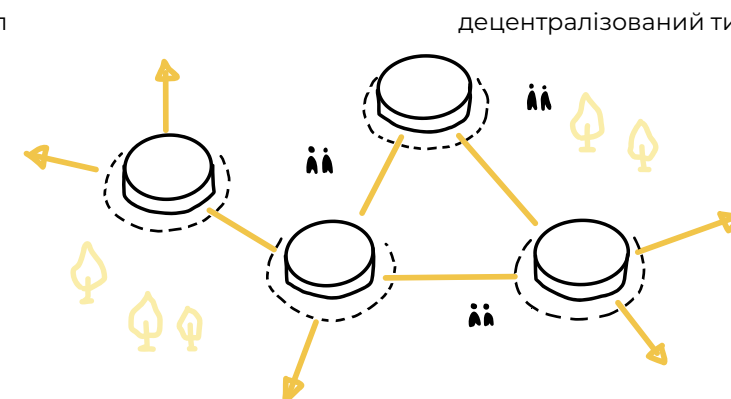
Блочна структура

модульний тип

Мережева структура

децентралізований тип

Концепт

єдиний інтегрований об'єм навколо двору

Переваги

⌘ компактність
⌘ ефективне використання ділянки

Обмеження

розширення
⌘ менша гнучкість
⌘ складна вентиляція глибоких корпусів

Концепт

головна вісь (бульвар, галерея) як організуючий каркас кампусу

Переваги

⌘ чітка навігація
⌘ поетапне розширення без втрати цілісності
⌘ потребує витягнутої ділянки
⌘ великі пішохідні відстані між кінцями осі

Обмеження

Концепт

окремі блоки, з'єднані пішохідними зв'язками та відкритими просторами

Переваги

⌘ інсоляція та вентиляція
⌘ можливість почергового будівництва
⌘ потребує більшої ділянки
⌘ складність координації між блоками

Обмеження

Концепт

мережа кластерів, пов'язаних між собою просторовою та функціональною мережею

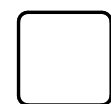

Переваги

⌘ підтримка різноманітності спільнот
⌘ стійкість до змін
⌘ складна навігація
⌘ потребує розвинутої інфраструктури зв'язків

Обмеження

внутрішній двір

еко-інтеграція в атриумі

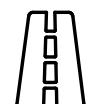
єдиний об'єкт

концентрація функцій

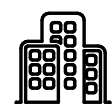
лінійна вісь

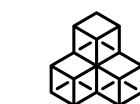
галерея, бульвар

поетапне розширення

фронтуння простору

функціональні блоки

пішохідні зв'язки

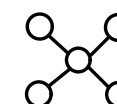
відкриті простори

модульність, масштаб

система кластерів

мережа зв'язків

інтеграція з природою

поєднання функцій

Оцінка характеристик

Компактність	
Гнучкість	
Соціальність	
Інтеграція в місто	
Якість зв'язків	
Контроль середовища	

Оцінка характеристик

Компактність	
Гнучкість	
Соціальність	
Інтеграція в місто	
Якість зв'язків	
Контроль середовища	

Оцінка характеристик

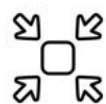
Компактність	
Гнучкість	
Соціальність	
Інтеграція в місто	
Якість зв'язків	
Контроль середовища	

Оцінка характеристик

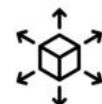
Компактність	
Гнучкість	
Соціальність	
Інтеграція в місто	
Якість зв'язків	
Контроль середовища	

Критерії порівняння

компактність забудови

гнучкість розвитку

інтеграція в місто

соціальність і взаємодія

РОЗДІЛ 3.

ПРОЄКТНІ РІШЕННЯ НА ПРИКЛАДІ КАМПУСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Ситуаційна схема

Фотофіксація місцевості

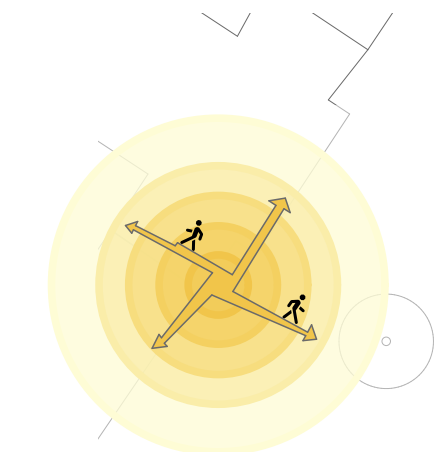

місто Харків, Шевченківський район, вулиця Станіслава Партали

Генеральний план

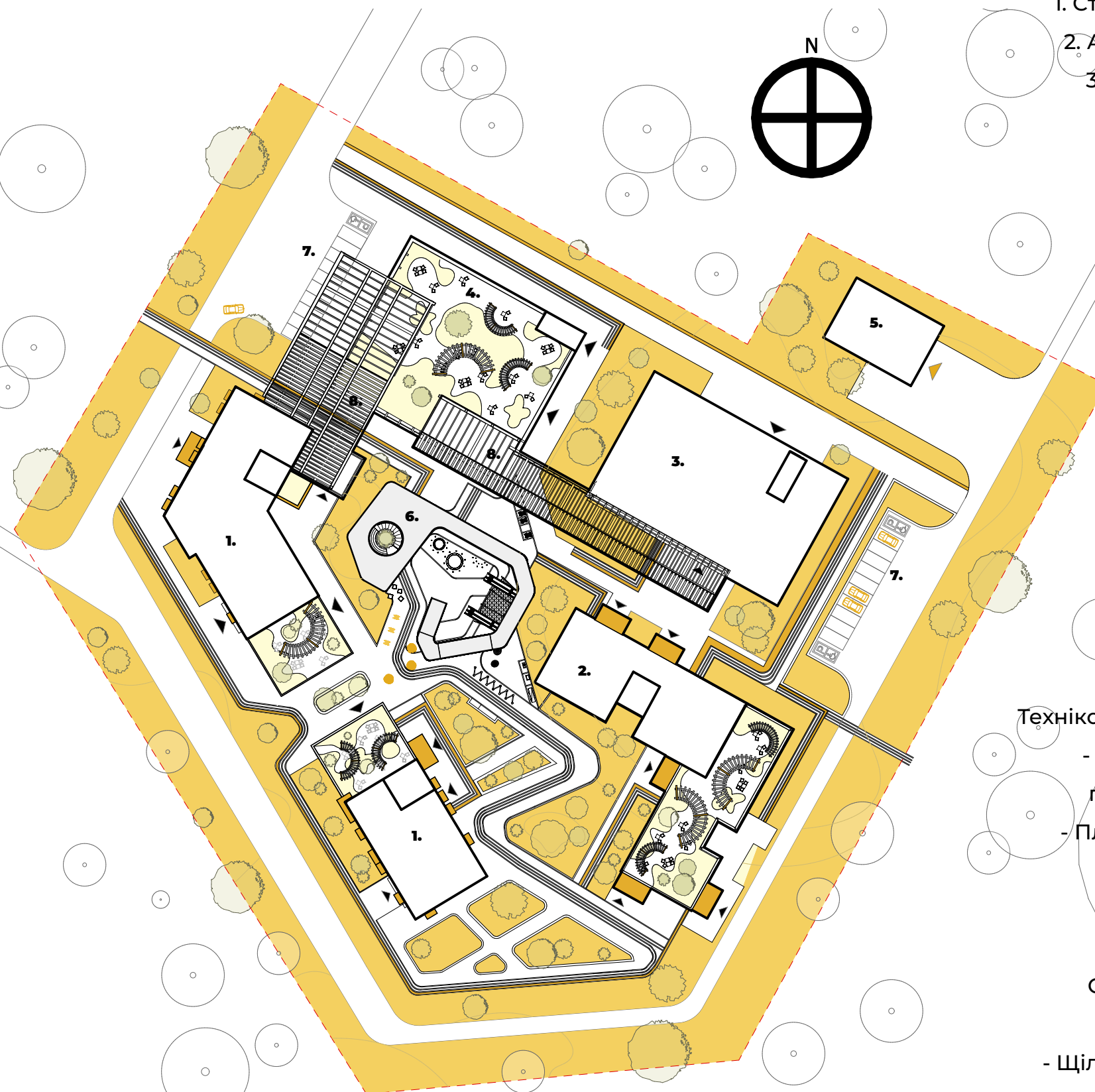
Пішохідний центр кампусу

Взаємозв'язок функцій

Car Free Зона

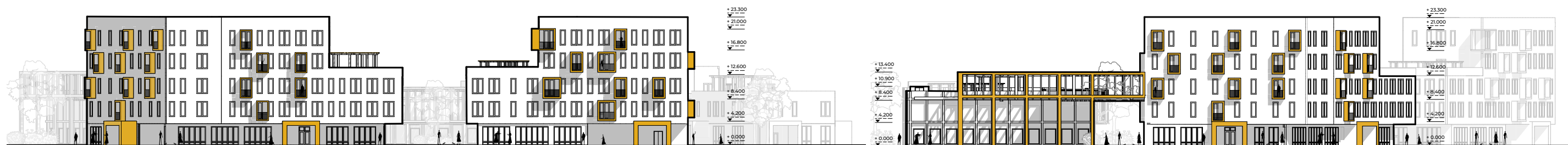
Експлікація генерального плану:

1. Студентський гуртожиток
2. Апартаменти для гостей
3. Спортивний комплекс
4. Басейн
5. В'їзд до підземного паркінгу
6. Багатофункціональна рекреаційна зона
7. Парковка
8. Критий перехід

Техніко-економічні показники:

- Площа ділянки в межах проєктування - 26 325 м²
- Площа забудови - 5 413 м²
  - Гуртожиток 1 - 980 м²
  - Гуртожиток 2 - 587 м²
  - Апартаменти - 1175 м²
  - Спортивна Зала - 1295 м²
  - Басейн - 1376 м²
- Щільність забудови - 20.5 %

РОЗГОРТКА ПО ФАСАДУ 1

РОЗГОРТКА ПО ФАСАДУ 2

- 1.10 Комерційне приміщення №1
- 1.11 Вестибюль
- 1.12 Приміщення чергового
- 1.13 Тамбур
- 1.14 Ліфтовий хол
- 1.15 Інвертарна
- 1.16 Комерційне приміщення №2
- 1.17 Тамбур
- 1.18 Вестибюль
- 1.19 Ліфтовий хол
- 1.20 Комерційне приміщення №3

- 1.21 Кав'ярня
- 1.22 Вестибюль
- 1.23 Приміщення чергового
- 1.24 Тамбур
- 1.25 Ліфтовий хол
- 1.26 Комерційне приміщення №4
- 1.27 Вестибюль
- 1.28 Тамбур
- 1.29 Ліфтовий хол
- 1.30 Інвертарна

- 1.31 Вестибюль
- 1.32 Приміщення чергового
- 1.33 Тамбур
- 1.34 Ліфтовий хол
- 1.35 Барбершоп
- 1.35 Ідальня
- 1.36 Тамбур
- 1.37 Кухня
- 1.38 Роздаткова зона
- 1.39 Мийне приміщення
- 1.40 Коридор
- 1.41 Комора
- 1.42 Холодильна камера
- 1.43 Кімната персоналу
- 1.44 Завантажувальна
- 1.45 Кабінет
- 1.38 Тамбур
- 1.39 Комерційне приміщення №5

- 1.39 Тамбур
- 1.40 Жіноча роздягальня
- 1.41 Тренажерна зала
- 1.42 Інвентарна
- 1.43 Приміщення персоналу
- 1.44 Спортивна зала
- 1.45 Чоловіча роздягальня
- 1.46 Бухгалтерна
- 1.47 Приміщення персоналу
- 1.48 Коридор
- 1.49 Інвентарна

- 1.50 Тамбур
- 1.51 Вестибюль
- 1.52 Чоловіча роздягальня
- 1.53 Коридор
- 1.54 Душова
- 1.55 Санвузол
- 1.56 Жіноча роздягальня
- 1.57 Коридор
- 1.58 Душова
- 1.59 Санвузол
- 1.60 Шлюз-прохід
- 1.61 Басейн
- 1.62 Інвентарна
- 1.63 Архів
- 1.64 Санвузол
- 1.65 Кабінет директора
- 1.66 Кімната персоналу
- 1.67 Кімната головного тренера
- 1.68 Бухгалтерна

ПЛАН ПЕРШОГО ПОВЕРХУ

- 2.10 Коворкінг простір
- 2.11 Кімната однієї особи
- 2.12 Кімната двоїєї особи
- 2.13 Кімната чотирьох осіб
- 2.14 Апартаменти тип 1
- 2.15 Апартаменти тип 2

- 2.16 Трибуни
- 2.17 Зала для фітнесу
- 2.18 Зала для йоги
- 2.19 Зала для флай йоги
- 2.20 Тренерська
- 2.21 Санвузол
- 2.22 Комора

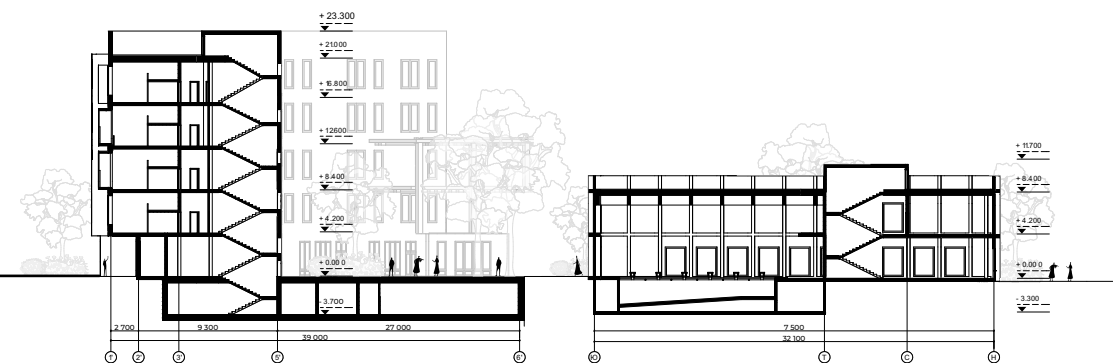
- 2.23 Трибуни
- 2.24 Приміщення персоналу
- 2.25 Санвузол
- 2.26 Склад господарських товарів
- 2.27 Медичний пункт
- 2.28 Приміщення персоналу
- 2.29 Ліфтовий хол
- 2.30 Тераса

ПЛАН ДРУГОГО ПОВЕРХУ

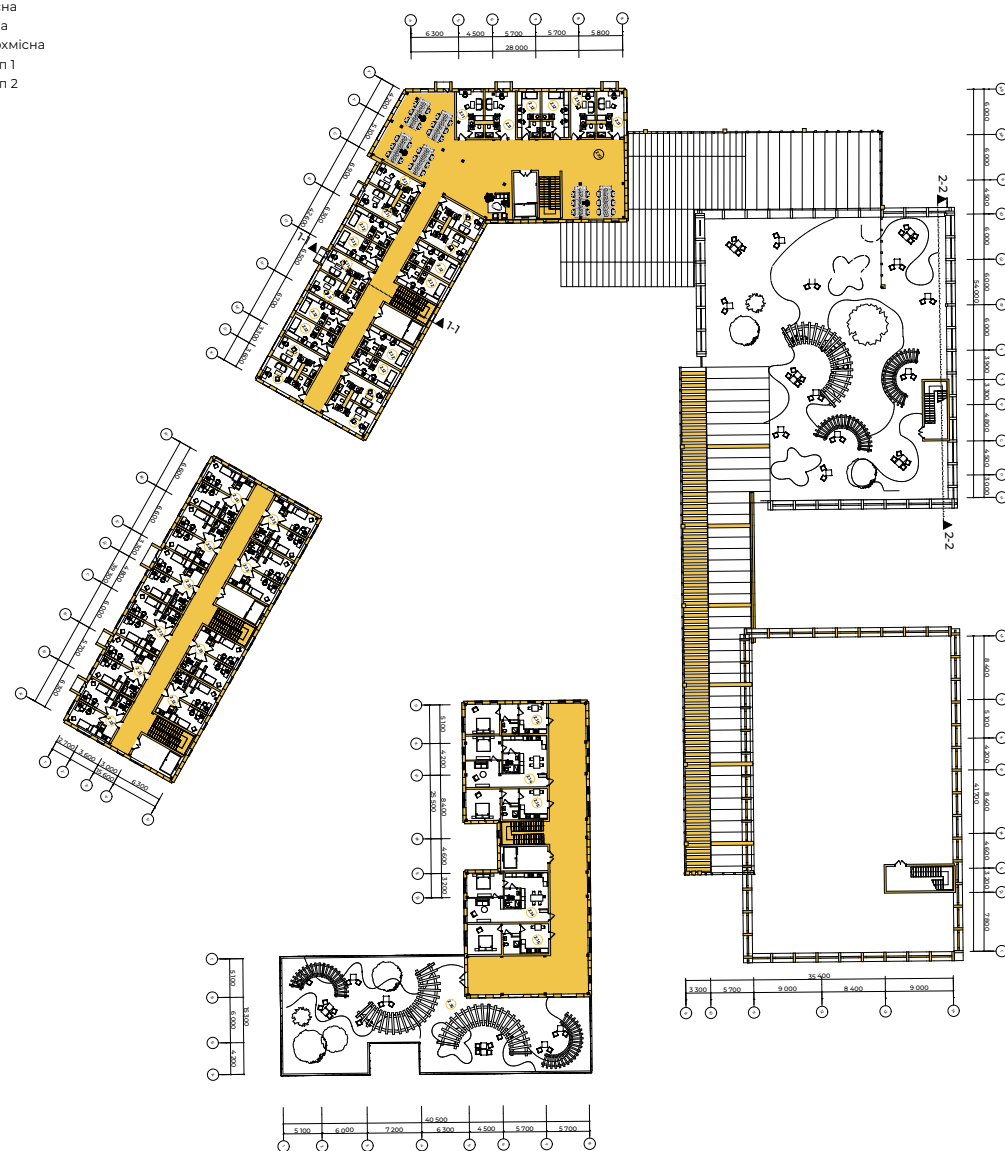
РОЗГОРТКА ПО ФАСАДУ 3

РОЗРІЗ 1-1

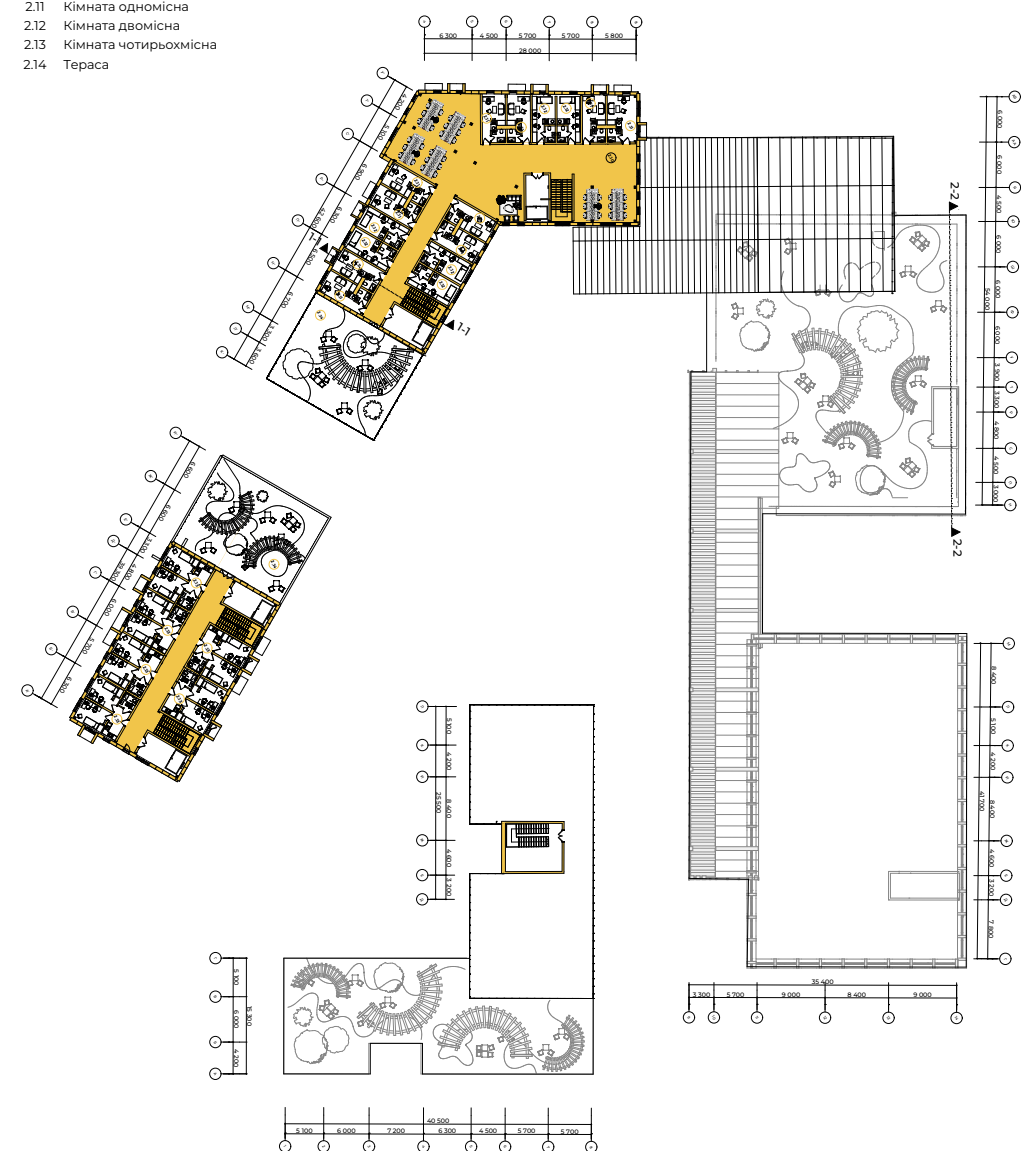
РОЗРІЗ 2-2

- 2.10 Коворкінг простір
- 2.11 Кімната одномісна
- 2.12 Кімната двомісна
- 2.13 Кімната чотирьохмісна
- 2.14 Апартаменти тип 1
- 2.15 Апартаменти тип 2
- 2.16 Тераса

ПЛАН ПЕРШОГО ПОВЕРХУ

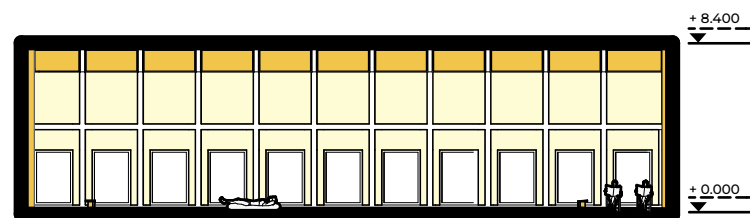
- 2.10 Коворкінг простір
- 2.11 Кімната одномісна
- 2.12 Кімната двомісна
- 2.13 Кімната чотирьохмісна
- 2.14 Тераса

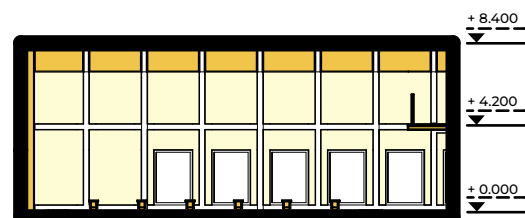
ПЛАН ДРУГОГО ПОВЕРХУ

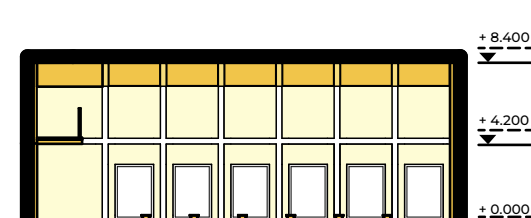
Інтер'єр спортивно-оздоровчої зони

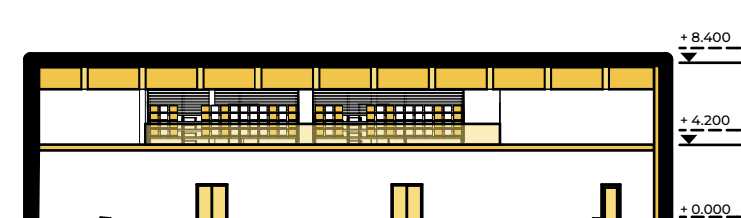
РОЗГОРТКА А-Б М 1:00

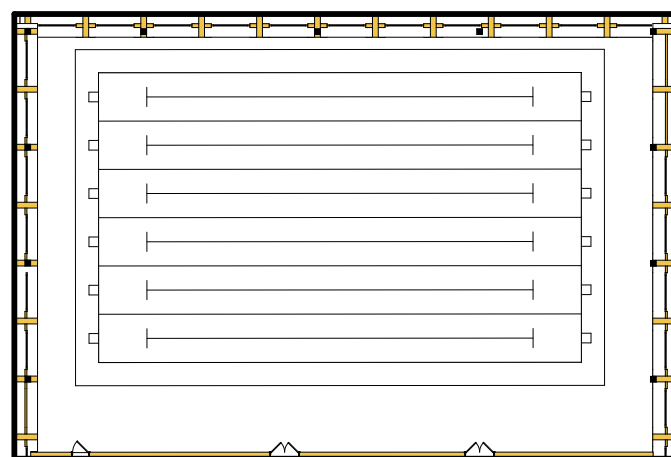
РОЗГОРТКА Б-В М 1:00

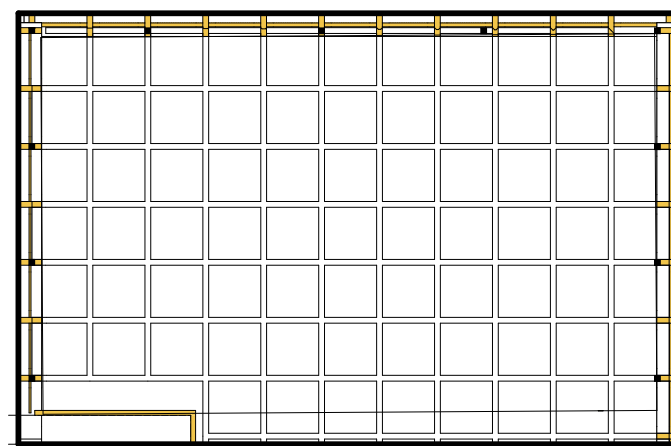
РОЗГОРТКА В-Г М 1:00

РОЗГОРТКА Г-А М 1:00

ПЛАН ПІДЛОГИ М 1:00

ПЛАН СТЕЛІ М 1:00

01. Проблематика існуючого стану 02. Морфологічні ознаки

 Організація землеконсервування

01 **Метод контекстуального аналізу**

04 **Метод композиційного дослідження**

Структурований кампус	Гібридний кампус	Ad Hoc кампус
чітка планування структура, ієрархія	чітка планування структура, ієрархія	застосовний розвиток, відсутність єдиності

01. Зовнішні фактори: 02. Внутрішні фактори: Модель кампусу Композиційна концентрація Лінійно-осьовий розвиток Блочна структура Мережева структура

Композиційна концентрація   Лінійно-осьовий розвиток   Блочна структура   Мережева структура